

SAŽETAK PRESUDE

BATYRKHAIROV PROTIV TURSKE OD DANA 5. LIPNJA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 69929/12

Povreda prava podnositelja zbog protjerivanja u Kazahstan i uvjeta pritvora u Turskoj

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, g. Arman Batyrkhairov, državljanin je Kazahstana osumnjičen za terorizam. Nakon što je 2011. došao u Tursku, podnositelj je pritvoren u Centru za prisilno udaljavanje stranaca Kumkapı. Iz Centra je pušten kada je podnio zahtjev za azil u kojem je naveo da bi u slučaju povratka u Kazahstan bio izložen riziku od smrti ili zlostavljanja. Njegov zahtjev je odbijen, ali mu je dopušteno napustiti zemlju. U siječnju 2012., veleposlanik Kazahstana zatražio je od turskog ministra unutarnjih poslova izručenje pet državljana Kazahstana, među kojima je bio i podnositelj zahtjeva, za koje su bile raspisane tzv. „Crvene tjeralice“ putem Interpola zbog uključenosti u terorizam i zbog sumnje na pripremanje novog terorističkog napada u svojoj zemlji. Ubrzo nakon toga, podnositelj je uhićen u zračnoj luci dok je čekao let za Egipat te je odveden u zator Maltepe, u Istanbulu. Povodom podnositeljeve žalbe, Porotni sud Bakırköy odbio je zahtjev za izručenje Kazahstanu jer je optužba protiv njega ulazila u opseg jedne od kategorija kaznenih djela, navedenih u članku 18. stavku 1. točki (b) Kaznenog zakona koja isključuje izručenje. Podnositelj je pušten iz zatvora, ali je odmah prebačen u Centar za prisilno udaljavanje stranaca Kumkapı. Protjeran je u Kazahstan u ožujku 2012. Podnositeljev odvjetnik je izjavio da nema podatke o tome je li podnositelj zahtjeva podvrgnut zlostavljanju u Kazahstanu, s obzirom da su članovi njegove obitelji odbili odgovarati na ta pitanja tijekom telefonskih razgovora s njim. Dok je bio pritvoren u Centru za prisilno udaljenje stranaca Kumkapı, podnositelj je tvrdio da je Centar bio pretrpan, da nije mogao vježbati na otvorenom niti imati bilo kakvu drugu vrstu društvene aktivnosti. Tvrdio je da higijenski uvjeti nisu bili adekvatni i da nije bilo dovoljno hrane. Turska vlada je odgovorila da je Centar imao kapacitet za 300 osoba, a da je u relevantno vrijeme u njemu bilo između 100 i 140 osoba. Osiguran im je doručak, ručak i večera. Vlada je tvrdila da su zatvorenici imali mogućnost vježbanja na otvorenom ako su to dopuštali fizički uvjeti i broj osoblja. Svakog tjedna imali su na raspolaganju liječnika i pristup medicinskoj skrbi u hitnim slučajevima. Što se tiče higijene, Vlada je navela da je u centru je bilo šest osoba zaduženih za čišćenje u punom radnom vremenu.

PRIGOVORI

Podnositelj zahtjeva je istaknuo brojne prigovore na temelju članka 3., članka 5. stavaka 1., 2., 4. i 5. zbog njegovog izručenja u Kazahstan i pritvaranja u Centru za prisilno udaljenje stranaca Kumkapı. Konkretno, tvrdio je da je protjeran usprkos riziku da će u Kazahstanu biti podvrgnut mučenju i zlostavljanju. Podnositelj je također prigovorio da je njegovo pritvaranje u centru za prisilno udaljenje stranaca bilo protuzakonito, da nije obaviješten o razlozima za taj pritvor, te da nije mogao zatražiti sudsko preispitivanje pritvora niti naknadu prema domaćem zakonu. Nadalje, tvrdio je da su uvjeti pritvora u Centru za prisilno udaljenje stranaca bili loši zbog prenatrpanosti i nemogućnosti vježbanja na otvorenom. Na kraju, pozivajući se na članak 13. prigovorio je nedostatku djelotvornog pravnog lijeka za većinu svojih navoda.

ODLUKA SUDA

Sud je najprije istaknuo da su turske vlasti imale obvezu ispitati podnositeljeve navode i pažljivo procijeniti postojanje rizika od zlostavljanja u slučaju protjerivanja u Kazahstan. Podnositelj je dostavio informacije o svojoj osobnoj situaciji i razlozima za strah od zlostavljanja i smrti. Iz zahtjeva za izručenje kazahstanskih vlasti proizlazi da je bio osumnjičen za terorizam, premda nikada nije priznao pripadnost bilo kojoj terorističkoj organizaciji. Osim toga, postoje brojni, javno dostupni materijali koji govore o slučajevima zlostavljanja koje su počinili policijski službenici protiv članova islamskih skupina u borbi protiv terorizma u toj zemlji. Sud je stoga utvrdio da su domaće vlasti bile svjesne ili su morale biti svjesne činjenica koje ukazuju na to da bi podnositelj mogao biti izložen riziku od zlostavljanja pri povratku u Kazahstan. Međutim, turska vlada nije dostavila niti jedan dokument koji sadrži procjenu podnositeljevog zahtjeva za azil niti postojanja rizika od zlostavljanja. Sljedom navedenog, Sud je zaključio da je podnositelj zahtjeva protjeran u Kazahstan bez postupka koji osigurava zaštitu od protupravnog protjerivanja i bez pravilne procjene njegovog zahtjeva za azil. Sud je istaknuo da je, s obzirom na apsolutni karakter prava zajamčenog člankom 3. i nepovratnu narav potencijalne štete u slučaju ostvarenja zlostavljanja, važno da nacionalne vlasti budu vrlo pažljive u ispitivanju navoda iz članka 3. U protivnom, domaći pravni lijekovi se ne mogu smatrati djelotvornima. Povrh toga, podnositelj je protjeran u Kazahstan unatoč postojanju odluke Porotnog suda Bakırköy kojom je odbijen zahtjev za izručenje u Kazahstan jer je podnositelj u toj zemlji bio optužen za jedno od kaznenih djela koje isključuju izručenje. Stoga je protjerivanje podnositelja u Kazahstan bilo protivno domaćem postupku izručenja. Slijedom navedenog, Sud je utvrdio da je protjerivanje podnositelja zahtjeva bilo protivno članku 3. Konvencije.

Glede podnositeljevih prigovora vezanih uz članak 5. stavak 1. Konvencije, Sud je istaknuo da je već ispitivao sličan prigovor u predmetu [Abdolkhani i Karimnia protiv Turske](#). U ovom predmetu Sud je utvrdio da je, u nedostatku jasnih zakonskih odredbi u turskom zakonu o postupku određivanja pritvora radi protjerivanja, pritvor podnositelja zahtjeva bio nezakonit u smislu članka 5. Konvencije. S obzirom da ne postoje posebne okolnosti koje bi zahtijevale odstupanje od utvrđenja iz navedene presude, Sud je utvrdio da je i u ovome predmetu došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije.

Također, Sud je ranije utvrdio povredu članka 5. stavaka 4. i 5. Konvencije u nizu sličnih predmeta, u kojima je zaključio da turski pravni sustav nije podnositeljima stavio na raspolaganje pravni lijek koji omogućava sudsku kontrolu zakonitosti njihovog pritvora i primanje naknade zbog nezakonitog pritvaranja (vidi [Tehrani i drugi protiv Turske](#), [Abdolkhani i Karimnia protiv Turske](#), [Dbouba protiv Turske](#), [Yarashonen protiv Turske](#), [Musaev protiv Turske](#) i [Alimov protiv Turske](#)). S obzirom da turska Vlada nije dostavila primjere slučajeva u kojima su upravni sudovi brzo razmotrili zahtjeve i naložili puštanje tražitelja azila zbog nezakonitosti njegovog/njezinog pritvora niti primjere dodjeljivanja naknade, Sud ne vidi razlog za odstupanje od gore navedenih presuda. Slijedom navedenog, došlo je do povrede članka 5. stavaka 4. i 5. Konvencije.

Nadalje, kao u usporedivim predmetima (vidi [Yarashonen protiv Turske](#), [Musaev protiv Turske](#), [T. i A. protiv Turske](#), i [Alimov protiv Turske](#)), Sud je i u ovom predmetu utvrdio povredu članka 13. u vezi sa člankom 3. Konvencije, zbog nedostatka djelotvornog pravnog sredstva protiv neadekvatnih uvjeta pritvora u Centru za prisilno udaljenje stranaca Kumkapı.

Sud je u brojnim predmetima podnositelja zahtjeva koji su bili pritvoreni u Centru za udaljenje stranaca Kumkapı 2010., 2011. i 2012. godine (vidi [Yarashonen protiv Turske](#), [Musaev protiv Turske](#) i [Alimov protiv Turske](#)) utvrdio povredu članka 3. Konvencije zbog materijalnih uvjeta pritvora, osobito zbog jasnih dokaza o prenapučenosti i nedostatka vježbanja na otvorenom. U navedenim predmetima posebna pažnja posvećena je nalazima Europskog odbora za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, članova Velike nacionalne skupštine Turske i Posebnog izvjestitelja UN-a o ljudskim pravima migranata. Tužena država nije predstavila nikakve dokaze koji bi mogli opravdati odstupanje od tih zaključaka. Sud je stoga zaključio da su uvjeti pritvora podnositelja zahtjeva u Centru za udaljenje stranaca Kumkapı zajedno s tjeskobom uzrokovanom neizvjesnošću o trajanju pritvora, podnositelju zahtjeva uzrokovali patnju koja je prekoračila nezaobilaznu razinu patnje svojstvenu pritvoru i dosegla prag ponižavajućeg postupanja iz članka 3. Konvencije. Slijedom navedenog, materijalni uvjeti pritvora u Centru za udaljenje stranaca Kumkapı doveli su do povrede članka 3. Konvencije.

❖ **PRAVEDNA NAKNADA**

6.500 EUR na ime neimovinske štete
3.345 EUR na ime troškova i izdataka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.